

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-572

27.5.2026

Fremtind Forsikring AS

Retts hjelp

Tvist knyttet til lånebedrageri – unntak for erverv?

Sikrede fremsatt krav om dekning av advokatutgifter i anledning tvist knyttet til en låneavtale. Sikrede var forledet til å utbetale betydelige summer mot at hun skulle motta en relativt høy rente. Lånene var blitt sikret med inneståelseserklæringer fra et advokatfirma, men det ble oppdaget at det ikke eksisterte noen reelle låntakere, og at låneavtalene var forfalsket. Sikrede hadde selv gitt lån tre ganger, på henholdsvis kr 400 000, kr 1 000 000 og kr 400 000. Sikrede søkte om retts hjelpdekning for tvisten, men foretaket avsto dekning med henvisning til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Foretaket la vekt på at sikrede hadde vist en høy risikovilje ettersom opplegget bar preg av mye usikkerhet, og at lånene ikke hadde noe annet formål enn å gi avkastning for sikrede. Sikrede var uenig og anførte at tvisten ikke hadde noe med erverv å gjøre. Hun poengterte at pengene var plassert for å sikre datterens økonomiske midler, og ikke hadde noe profesjonelt preg. Nemndas flertall kom til at unntaket for erverv kom til anvendelse, og viste blant annet til at sikrede hadde inngått flere låneavtaler med høye summer.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om retts hjelpdekning for tvist vedrørende lånebedrageri.

Det fremgår av vilkårenes pkt. 8 at retts hjelpforsikringen er en refusjonsordning som erstatter utgifter til juridisk bistand ved tvist som omfattes av vilkårene for forsikringen.

Av pkt. 8.2 fremgår det at forsikringen omfatter følgende:

Rimelige og nødvendige utgifter til advokat, retts hjelpere, jf. domstolsloven § 218, rettsgebyr, sakkyndige og vitner når sikrede er part i tvist.

Av pkt. 8.3 fremgår at følgende ikke dekkes:

Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv.

Sikrede inngikk det som angivelig skulle være låneavtaler via advokat X. Låneavtalene var imidlertid ikke reelle. Bedrageriene gikk i all hovedsak ut på at advokaten tilbød personer og selskaper å låne ut penger mot gode rentebetingelser. Lånene var sikret med inneståelseserklæringer fra advokatfirmaet hvor han var partner, sikkerhetsstillelser og advokatfirmaets ansvarsforsikring. Lånene var imidlertid fiktive, og pengene ble aldri utbetalt noen låntaker.

I sikredes tilfelle var de aktuelle summene hun trodde hun lånte ut kr 400 000 i 2019, kr 1 000 000 i 2021 og kr 400 000 i 2023. Avtalt rente var 12 %.

Etter det opplyste var lånene finansiert med oppsparte midler, fondsuttak og utbetaling fra arbeidsuføreforsikring. Sikrede har forklart at de i hovedsak gjorde dette for å sikre datterens

økonomiske midler da hun fryktet at datteren, som følge av sykdom, ville ta lite gjennomtenkte valg.

Da bedrageriet ble avslørt, søkte sikrede om rettshjelpdekning for tvisten. Foretaket avsto dekning med henvisning til unntaket for tvist som har sammenheng med erverv.

Sikrede anfører i det vesentlige at unntaket ikke kommer til anvendelse, og at hun har krav på rettshjelpdekning for tvisten. Det foreligger ingen form for næringsvirksomhet, systematisk utlån, regnskapsplikt eller annen aktivitet som tilsier at dette er å anse som erverv. Nemndspraksis støtter sikredes rett til rettshjelpdekning, jf. FinKN 2025-600 som også gjelder lånebedrageri fra samme advokat. Sikrede er kjent med at andre har fått innvilget dekning for tilsvarende forhold, og hun viser særskilt til at en person som har samme arbeidsplass som hennes mann og hadde lånt ut høyere beløp enn henne, fikk innvilget dekning av foretaket samme dag som sikrede fikk avslag bare noen timer senere. Sikrede reagerer på denne forskjellsbehandlingen.

Sikrede har tidligere hatt pengene sine i bank og fond. Det har altså alltid vært tale om passiv plassering som ledd i normal sparing for å sikre verdier. Hovedformålet med det første lånet var ikke å tjene penger, det var å sikre datterens økonomiske verdier.

Pengeplasseringen ble gjort via en mellommann som ikke var profesjonell, nemlig søskenbarnet til den aktuelle advokaten. Sikrede hadde ikke direkte kontakt selv med advokaten eller andre i advokatfirmaet. Kontakten gikk via mellompersonen, og det var heller ikke mye kontakt. Dette indikerer en mer «passiv» plassering.

Plasseringen ble avtalt via Messenger, som er et ytterligere moment som tilsier at det angivelige «ervervet» ikke har et særlig profesjonelt preg.

Det har heller ikke vært jevn avkastning. Renter ble kun utbetalt to ganger i perioden 2019–2024. Da ble rentene utbetalt etter anmodning fra mellompersonen, på vegne av sikrede.

Forsikringsforetaket anfører i det vesentlige at sikrede ikke har krav på rettshjelpdekning for tvisten fordi unntaket i vilkårene for tvist som har sammenheng med sikredes erverv kommer til anvendelse. Låneaktiviteten har hatt en varighet på flere år, og sikrede har investert på nytt flere ganger. Lånene er gitt til en tilsynelatende ukjent tredjepart, og lånene hadde derfor ikke noe annet formål enn å gi avkastning for sikrede. Sikrede har ikke investert gjennom en bank eller en profesjonell investeringsinstitusjon, som ville vært normalt for mer alminnelig privatsparing. Samlet bærer opplegget preg av så mye usikkerhet at risikoen må regnes som høy og meget spesiell til tross for innteståelseserklæringen fra advokaten. Sikrede har derfor vist en høy risikovilje, både hva gjelder beløp og låneavtalens art. Vurderinger – og eventuelle feil – som er gjort i andre saker, binder ikke foretaket i behandlingen av krav fra andre kunder.

Sekretariatets konklusjon:

Nemndas sekretariat avgjorde saken i medhold av delegert avgjørelsesmyndighet, jf. lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 22, jf. punkt 11 i Finansklagenemndas saksbehandlingsregler. Sikrede fikk ikke medhold:

Spørsmålet i denne saken er om du har krav på rettshjelpdekning i tvist om lånebedrageri, eller om foretaket kan avslå dekning med henvisning til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes erverv.

I utgangspunktet er det vilkårene som er avgjørende for hva foretaket svarer for, og hvilke unntak som gjelder for avtalen.

Det er ikke omtvistet at rettshjelpforsikringen din har unntak for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Du er uenig i at unntaket kommer til anvendelse i denne saken, og at foretaket uansett må

behandle kundene sine likt slik du i alle tilfeller har krav på dekning når foretaket har innvilget dekning for andre i samme situasjon.

Unntak for yrke/ervert

Vi tar først stilling til om unntaket for tvist som har sammenheng med ervert kommer til anvendelse.

Som kjent har nemnda vurdert flere tilsvarende saker for andre som også har vært utsatt for lånebedrageri fra den samme advokaten som dere, herunder FinKN 2025-292 hvor nemnda innledet med følgende:

Sikredes rettshjelpsforsikring omfatter tvist sikrede er i 'i egenskap av privatperson', men har unntak for tvist som 'har sammenheng med sikredes yrke eller ervert'.

Uttrykket 'ervert' er ifølge norsk synonymordbok synonymt med å 'få eller vinne noe gjennom arv, anskaffelse, investering eller andre måter'. 'Ervert' omfatter derfor enhver aktivitet som gir en økonomisk fordel, herunder kapitalforvaltning eller investeringer i form av utlån mot renter. Samtidig tilsier sammenstillingen av 'yrke og ervert' at ervertet må ha et visst profesjonelt preg, jf. at yrke er utøving av en profesjon. Formuleringen 'yrke' omfatter imidlertid en lang rekke aktiviteter mot lønn og det kan derfor ikke stilles for strenge krav til slik profesjonalitet. Motsatsen må da være ervert som sikrede kan forventes å foreta som 'privatperson'.

Det er også i rettspraksis og nemndspraksis lagt til grunn at ikke enhver aktivitet for å tjene penger kan betegnes som ervert i forhold til rettshjelpvilkårene, men at aktiviteten må ha et visst profesjonelt preg, jf. f.eks. FinKN 2019-954. Hva som nærmere ligger i dette er ikke klart definert, men beror på en konkret vurdering. For investeringsvirksomhet uttales det i FinKN 2019-240 at dette beror på 'en helhetsvurdering med utgangspunkt i størrelsen og arten av de konkrete investeringer tvisten gjelder, sikredes plasseringshorisont og risikovilje, omfanget av annen eller tidligere aktivitet fra sikrede og sikredes øvrige inntekt og formuesforhold'. Andre relevante momenter er den skattemessige behandlingen av aktiviteten, og om den krever særlig kunnskap eller erfaring, jf. LB-1999-562, som også sier at det må dreie seg om en 'noenlunde jevnlig avkastning ... som samlet sett også gir forholdet et profesjonelt preg'.

Et sentralt spørsmål for om ervert gjennom investering utgjør ervert i vilkårenes forstand er om det dreier seg om passiv plassering av kapital som ledd i normal sparing for å sikre verdiene, eller investeringer som et ledd i en mer næringsmessig forvaltning av kapital hvor hovedformålet er å tjene penger, jf. FKN 2010-167. Ved mer næringsmessig forvaltning av kapital med hovedformål å tjene penger kan ervertet sammenlignes med 'yrke', som er unntatt.

Nemnda gikk deretter over til en konkret vurdering av den aktuelle saken:

Tvisten dreier seg om utlån på kr 500 000. Låneavtalen er ikke fremlagt. Beløpet er ikke ubetydelig for en privatperson, men er i seg selv ikke så betydelig at det uten videre kan regnes som et utlån med profesjonelt preg. I FinKN 2025-155 kom imidlertid nemnda til at utlån på kr 350 000 etter omstendighetene kvalifiserte som ervert.

Den fremlagte inneståelseserklæringen for lånet viser at beløpet kunne kreves tilbakebetalt ved påkrav, at gjensidig oppsigelsesfrist var tre måneder, at renter ble beregnet med 14 % p.a., samt at det var deponert underliggende sikkerhet som oversteg lånebeløpet til sikkerhet for plasseringen.

Flertallet mener selve opplegget med utlån gjennom advokat kombinert med inneståelseserklæring og høy rente, i seg selv bærer mer preg av næringsmessig forvaltning av kapital enn en passiv kapitalplassering. Låneavtalen ble formidlet via en advokat og siviløkonom, som må regnes som profesjonell. Selv om sikrede ikke selv hadde kunnskap om den aktiviteten han lånte penger til, brukte han slik kompetanse hos en advokat. Dette er noe annet enn å investere i spareprodukter gjennom finansforetak med konsesjon til å drive denne typen formidling. Utlånsvirksomheten var her utenfor konsesjonssystemet og utenfor normal advokatvirksomhet. Sikrede var kjent med at vedkommende også hadde bistått andre med tilsvarende låneavtaler. Sikrede var derfor deltaker i det som fremsto som systematisk utlånsvirksomhet fra advokaten.

Det dreide seg videre om et relativt betydelig lån og rente som var langt høyere enn normal bankrente. Det er ikke opplyst at utlånet hadde noe annet formål enn å tjene penger, som altså da ikke bare blir aktivitetens hovedformål, men eneste formål. Sikrede anfører at lånebeløpet ikke var høyt sett hen til hans totale formue. Denne er ikke belyst, men flertallet legger etter dette til grunn at sikrede i sitt yrkesaktive liv hadde opparbeidet seg noe formue, og investerte denne i lån formidlet av

en profesjonell part med særdeles gode betingelser. I den utstrekning midlene som ble lånt ut var opparbeidet gjennom profesjonell virksomhet i form av et yrke vil utlånet også representere en form for videreføring av yrkesaktiviteten gjennom forvaltning av kapitalen. Den høye avkastningen ville over tid bidra til å skaffe inntekt til sikedes levemåte gjennom faste utbetalinger av rente så lenge lånet løp, jf. for så vidt LG-1993-1002.

Nemnda konkluderte etter en samlet vurdering med at unntaket kom til anvendelse:

Samlet bærer opplegget preg av så mye usikkerhet at risikoen må regnes som høy og meget spesiell til tross for innteståelseserklæringen – som selv var av en spesiell karakter. Flertallet mener sikrede ved å gå inn i en slik avtale har påtatt seg en risiko som ligger langt utenfor det som er en normal ervervssituasjon for en privatperson, og derfor har mer preg av profesjonelt erverv i vilkårenes forstand. Dette må gjelde selv om beløpet i dette tilfellet er begrenset til kr 500 000.

Samlet mener flertallet dette utlånet har mer preg av næringsmessig forvaltning av kapitalen enn av passiv sparing av oppsparte midler.

Vi kan vanskelig se at det skal stille seg annerledes i din sak, og vi mener derfor at unntaket får anvendelse også for din situasjon hvor du har inngått tre låneavtaler over en periode og summen er langt høyere enn i den nevnte nemndssaken.

I henhold til vilkårene, og hvordan disse er håndtert i nemndspraksis, har du etter vår mening ikke krav på rettshjelpdekning.

Vi kan ikke se at nemndsavgjørelsen du har vist til, FinKN 2025-600, endrer på dette, ettersom unntaket for yrke/erverv ikke ble vurdert i saken. Temaet i den nemndssaken var om det var tale om én felles tvist for alle som hadde blitt utsatt for lånebedrageri, eller om de enkelte hadde krav på individuell rettshjelpdekning. Forsikringsforetaket hadde ikke påberopt unntaket for yrke/erverv, slik at dette ikke var tema i saken.

Forskjellsbehandling

Du har anført at foretaket har utøvd forskjellsbehandling ved at andre i tilsvarende situasjon som deg har fått innvilget dekning – herunder personen som fikk innvilget dekning av foretaket bare timer før du fikk avslag.

Anførselen din er ikke nærmere dokumentert, men vi er enig i at det er uheldig dersom det er slik at en annen person har fått innvilget dekning for samme type tvist, bare timer før du selv fikk avslag fra foretaket. Det er likevel ikke slik at dersom foretaket ved en feil har innvilget dekning i en sak, er forpliktet til å gjøre samme feilen i nye saker. Selv om dette oppleves som forskjellsbehandling, kan ikke foretaket pålegges å innvilge en dekning du etter vilkårene ikke har krav på. Et slikt synspunkt er også lagt til grunn i nemndspraksis, jf. eksempelvis FinKN 2019-053:

At selskapet dekker en skade pga. kulanse kan imidlertid ikke binde selskapet til å være ansvarlig for tilsvarende skader på et senere tidspunkt.

Se også FinKN 2018-430 hvor nemnda kom til at foretaket ikke var forpliktet til å innvilge dekning i strid med vilkårene på bakgrunn av at det eventuelt er gjort feil i tilsvarende saker:

Nemnda kan ikke se at en enkeltstående feil kan gi grunnlag for dekning til andre uavhengig av ordlyden i vilkårene.

Avgjørelsen er også fulgt opp av nemnda i FinKN 2020-235.

På bakgrunn av ovenstående er vi av den oppfatning at du ikke har krav på rettshjelpdekning for tvisten vedrørende lånebedrageriet.

Vi forstår at dette ikke var resultatet du hadde håpet på. Ut fra vilkårene, og nemndspraksis i tilsvarende saker, mener vi imidlertid at foretaket ikke kan pålegges å innvilge rettshjelpdekning i saken.

Etter dette finner vi at du ikke kan gis medhold.

Sikrede klaget avgjørelsen til nemnda, jf. tredje ledd i samme punkt i saksbehandlingsreglene. Det er ikke lagt frem ny dokumentasjon av betydning for nemndas avgjørelse.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet til nemnda er om sikrede har krav på rettshjelpdekning for tvist om lånebedrageri.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet slutter seg til sekretariatets konklusjon.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet har kommet til at unntaket i pkt. 8.3 ikke kommer til anvendelse, og at sikrede må gis medhold.

Etter ordlyden i forsikringsavtalen er det gjort unntak for tvist som har «sammenheng med sikredes yrke eller erverv». Etter mindretallets syn er det uklart hvilke tvister som rammes av unntaket for «erverv». Mindretallet bemerker at vilkår skal tolkes til fordel for forbrukeren når det er tvil om tolkningen, jf. avtaleloven § 37 nr. 3 og forbrukeravtaledirektivet 1993/13/EØF artikkel 5. I lys av dette mener mindretallet at unntaket begrenser seg til å gjelde de tilfeller der tvisten gjelder en næringsmessig forvaltning av kapital.

Sikrede inngikk her låneavtaler som privatperson, og formålet var en passiv plassering av kapital for å sikre datterens private økonomiske verdier. Mindretallet kan ikke se at dette er tilstrekkelig til at det dreier seg om en næringsmessig forvaltning av kapital. Tvisten som senere oppstod knytter seg til at sikrede, som privatperson, led et økonomisk tap etter et lånebedrageri.

Mindretallet kan ikke se at tvisten som sikrede krever rettshjelpsdekning for omfattes av unntaket for «erverv». Sikrede må derfor gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).